Näkövammaisten liitto ry

Lausunto

7.1.2019

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunta 11.1.2019 klo 11.15/
HE 157/2018 vp/Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 157/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Näkövammaisten liitto ry kiittää Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuultavaksi valiokunnan käsitellessä hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Näkövammaisten liitto on Suomen näkövammaisyhdistysten kattojärjestö, joka edistää sokeiden ja heikkonäköisten ihmisten oikeuksien toteutumista, tuottaa erityispalveluja ja toimii Suomessa asiantuntijana näkövammaisuuteen ja näkemiseen liittyvissä asioissa. Suomessa on näkövammaisia ihmisiä 50 000 - 60 000.

Vaikutusten arviointi

Näkövammaisten liitto pitää esitettävän lain vaikutusarviointia puutteellisena. Vaikutuksia on arvioitu vain taloudellisten, kansantaloudellisten ja julkisen talouden sekä viranomaisten toiminnan näkökulmista. Vaikutusarviointia ei ole tehty lainkaan yhteiskunnallisten vaikutusten osalta liikenneturvallisuuden eikä asiakasturvallisuuden näkökulmista, mikä on vakava puute.

Vaikutusarvioinnin mukaan esityksen tavoitteena on helpottaa kuljettajapulaa, edesauttaa taksiyritystoiminnan harjoittamista, laskea taksiyritystoiminnan käynnistämisen kustannuksia sekä tuoda kustannussäästöjä ja vähentää hallinnollista taakkaa liikenteen turvallisuusvirastolta. Näkövammaisten liitto huomauttaa, ettei asiakasturvallisuutta ja liikenneturvallisuutta tule vaarantaa siksi, ettei taksinkuljettajan työ ole houkuttelevaa. Sitä ei myöskään tule vaarantaa kustannussäästöjen ja hallinnollisen taakan vähentämisen vuoksi.

Asian valmistelu

Asian valmistelua koskevan kohdan mukaan taksinkuljettajan koetta koskevat muutokset on valmisteltu lausunto- ja muun valmistelupalautteen myötä. Näkövammaisten liitto huomauttaa,

ettei valmisteluvaiheessa ole kuultu vammaisjärjestöjä, vaikka esitettävä muutos koskee kaikkia taksin käyttäjiä. On huomattava, että se koskee myös yhteiskunnan korvaamia matkoja. Lisäksi on huomattava, että näkövammaiset käyttävät taksia myös muutoin kuin yhteiskunnan korvaamilla matkoilla.

Näkövammaisten liitto huomauttaa, että liikenne- ja viestintäministeriön olisi tullut esitystä valmistellessa ja lakiluonnoksesta lausuntokierrosta järjestäessä ottaa mukaan myös vammaisjärjestöt. Tähän velvoittaa YK:n vammaissopimuksen 4 artikla yleiset velvoitteet 3 kohta. Suomi on ratifioinut YK:n vammaissopimuksen kesäkuussa 2016 ja se on Suomea sitovaa lainsäädäntöä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

25 § Taksinkuljettajaa koskevat vaatimukset
Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädetään taksinkuljettajan kokeen sisällöstä. Esityksen mukaan kohdasta poistetaan viittaus paikallistuntemukseen eli taksinkuljettajan kokeessa ei jatkossa mitata paikallistuntemusta. Esitystä perustellaan nykyisen taksinkuljettajan kokeen paikallistuntemusta koskevan osan korkealla hylkäysprosentilla, jota pidetään yhtenä syynä kuljettajapulaan.

Taksiyrittäjä olisi lain 151 §:n mukaan edelleen velvollinen huolehtimaan kuljettajan riittävästä ammattipätevyydestä myös paikallistuntemuksen osalta. Kyseisen pykälän 6 kohdassa todetaan, että hinnan perustuessa matkan pituuteen tai matkaan käytettävään aikaan, kuljettaja valitsee matkustajan kannalta edullisimman ja tarkoituksenmukaisimman reitin, jos matkustaja jättää valinnan kuljettajalle, tai ajaa matkustajan ennalta matkan tilauksen yhteydessä hyväksymää tai ehdottamaa reittiä.

Näkövammaisten liitto ei hyväksy esitystä. Paikallistuntemus on oleellinen osa ammattitaitoista ja luotettavaa taksiliikennettä sekä yksi taksinkuljettajan ammatillisuuden perusedellytys. Se on aivan yhtä välttämätön kuin sujuva suomen kielen taito. Lain 151 §:n kirjaus ei ole riittävä.

Näkövammaisten liitto on saanut näkövammaisilta ihmisiltä palautetta taksinkuljettajien osaamisen puutteellisuudesta. Eniten palautetta on tullut heikosta suomen kielen taidosta ja kohteiden löytämisen ongelmista. Taksinkuljettajat eivät osaa kirjoittaa katuosoitteita navigaattoreihin. He ajavat puhtaasti navigaattorin ohjeiden mukaan ja ovat vaikeuksissa, jos navigaattori ei näytä täsmälleen oikein. He eivät pysty noudattamaan näkövammaisen asiakkaan antamia suullisia suomenkielisiä ohjeita, koska sekä kielitaito että paikallistuntemus ovat heikkoja. Käsiteltävänä oleva lakiesitys tulee heikentämään tilannetta entisestään. Se tulee myös vaarantamaan asiakasturvallisuuden ja vaikuttamaan kielteisesti taksialan imagoon.

Näkövammaisten liitto ihmettelee, miksi taksinkuljettajapulaa koetetaan helpottaa sekä hallinnollista taakkaa ja taksiyritystoiminnan aloittamisen kustannuksia vähentää riskeeraamalla asiakasturvallisuus, liikenneturvallisuus ja taksialan imago? Nykyisetkin taksinkuljettajan ammatillisen osaamisen vaatimukset ovat hyvin matalat eikä niitä tule entisestään madaltaa. Pikemminkin tulee varmistaa nykyistä paremmin taksinkuljettajien paikallistuntemus ja kielitaito, sillä ne ovat oleelliset osat taksinkuljettajan työn ammattiosaamista.

Näkövammaisten liitto esittää, että taksinkuljettajan kokeen paikallistuntemusta mittaava osio säilytetään ja että sitä täsmennetään nykyisestä. Eräs täsmentämisen tapa voisi olla vaatimus paikallistuntemuskokeen suorittamisesta sillä alueella, jossa taksinkuljettaja pääsääntöisesti taksia ajaa. Liikennepalvelulakia säädettäessä paikallistuntemuksesta säädettiin liian väljästi ja täsmentäminen on perusteltua asiakaskokemusten, asiakasturvallisuuden ja liikenneturvallisuuden näkökulmasta.

Liikennepalvelulain voimaantulon myötä taksinkuljettaja voi ajaa kuljetuksia millä alueella tahansa. Ei ole merkitystä sillä, mille alueelle taksinkuljettaja on suorittanut hyväksytysti paikallistuntemusta mittaavan kokeen. Kuten esityksen perusteluissa todetaan, on totta, ettei tämä toimintatapa takaa paikallistuntemusta. Valitettavasti tämä näkyy taksia käyttäville asiakkaille. Tämän vuoksi tilanne on aiheellista korjata lainsäädäntöä täsmentämällä, ei säännöstä keventämällä. Taksinkuljettajien määrän lisääminen ei ole ratkaisu taksialan työvoimaongelmiin, mikäli heidän paikallistuntemuksensa ja kielitaitonsa ovat heikkoja.

Näkövammaisten liitto huomauttaa, että paikallistuntemuksen merkityksen taksinkuljettajan työssä on oltava itsestään selvää. Paikallistuntemus on laaja käsite. Se on kaupungin, kunnan tai muun alueen tuntemusta. Se on myös kykyä havainnoida ja hahmottaa ympäristöä, käyttää paikallistuntemuksen täydentäjänä navigaattori- ja muita ohjelmia sekä kykyä kommunikoida sujuvasti suomen kielellä ja ottaa vastaan asiakkaan antamia suullisia ohjeita.

Lisätietoja asiasta antaa järjestöjohtaja Sari Kokko, puh. 050 401 5802, sari.kokko@nkl.fi

Näkövammaisten liitto ry

Jukka Tahvanainen
toimitusjohtaja

Sari Kokko
järjestöjohtaja